

mint üdülőövezetnek erdőtelepítési feladatait, különös tekintettel a táj esztétikai hatására.

Ezenkívül jelentős mennyiségben található termelőszövetkezetek területén gyenge hozamú mezőgazdasági területek, melyek ugyancsak a jövő feladataként várnak beerdősítésre.

### **ÖSSZEGEZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK**

Úgy értékeljük, hogy megyénk termelőszövetkezeti erdőgazdálkodásának szakembergárdája kialakult. Célunk, hogy a jövőben a gárdát minél jobban összekovácsoljuk, szakmai továbbképzésben részesítsük őket. Ennek érdekében 1973. szeptember 27—28. között szakmai utat szerveztünk az ismeretek bővítésére; az erdősztechnikusok ezenkívül a soproni továbbképzéseken rendszeresen részt vesznek.

Az erdőgazdálkodás szakmai színvonalának további emelése céljából az utóbbi időben kezdeményezések történtek a gépesítés további fokozására.

Célunk a szakmai színvonal további emelése, az ágazat minden területén, hogy a termelőszövetkezeteinknél az erdőgazdálkodást még hatékonyabbá tegyük, a gazdálkodás szakmai eredményessége és haszna még jelentősebb legyen termelőszövetkezetenként, s ezen keresztül megyei szinten is.

---

**CZERNY KÁROLY**

## **A TERMELŐSZÖVETKEZETI ERDŐGAZDÁLKODÁS FELADATAI ÉS SZERVEZÉSE**

Jelentősebb népgazdasági szakágazatainkban — így az állami erdő- és fafeldolgozó gazdaságban is — megtörtént a vállalatok erőteljes koncentrációja, illetve centralizációja, kialakultak a vertikumok. További fontos cél, hogy az ezeken kívül eső erdőgazdálkodási területen is szakszerű, tervszerű, állandóan bővülő és jövedelmező gazdálkodás alakuljon ki.

### **A FELADATOK**

A fagazdaság külső feladatai és lehetőségei elsősorban a *termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás területén* jelentkeznek, melynek *volumene az állami erdővállalatokra vetítve mintegy 30%-os értékű.* A szövetkezeti erdő- és fafeldolgozó gazdálkodás megszervezésénél a munkát a lehetőségek feltárásával kell kezdeni. Ezek számos területen jelentkeznek:

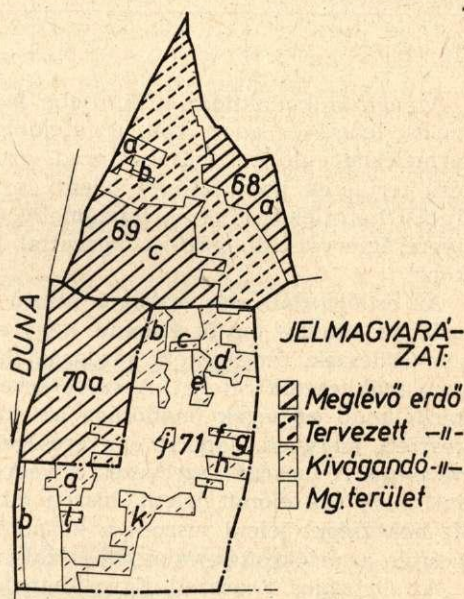
A nyereséges gazdálkodás alapelve a mezőgazdaságilag gazdaságosan nem művelhető területek beerdősítésére ösztönöz. Az erdőtelepítések és a mezőgazdasági cellulóznyárak szakszerű kivitelezés esetén nyereséggel járnak, ugyanakkor az erdőtelepítő az erdőművelési ágba áttett területek után nem adózik.

A *termelőszövetkezetek kezelésében* komoly fakészlettel rendelkező *vágásérett faállományok vannak.* Ezek kitermelése fontos népgazdasági érdek, és a gazdálkodónak is megfelelő jövedelmet hoz. Nagy feladat vár a szakemberekre az értékihozatal (választékolás), valamint az erdőfelújítások szakszerű végrehajtása terén.

A termelőszövetkezetek gazdálkodását szabályozó rendeletek a MÉM ágazathoz tartozó tevékenység fejlesztésére ösztönöznek és a *fafeldolgozás* is ilyennek

minősül. A kis fagyártmányüzemektől a fafeldolgozó kombinátokig többféle fafeldolgozó egység létezik. Van ahol a saját kitermelésű anyagnak csak egy részét tudják feldolgozni, van ahol az alapanyagszükségletet teljes egészében vásárlásból fedezik.

A nagyüzemi gazdálkodás a földterületek rendezését igényli. Az erdőfoltok megszüntetése vagy a zárvány mezőgazdasági területek beerdősítése a gépesítés előfeltételét jelentik. Az ábra olyan területet mutat, ahol a tömbösítés eredményeként a területarányok jelentősen nem változnak. Ilyen esetben mind az erdők, mind pedig a mezőgazdasági földterületek védelmének elvét érvényesíteni kell.



Példa a területarányokat megtartó, célszerű területrendezésre

Az erdőterülettel kapcsolatos mellékhasználati lehetőségek: pl. mészégetés, gyógynövénygyűjtés jelentős értéket képviselnek.

A zöldvezeti fásítási, parképítési, parkosítási szaporítóanyag termelési, idegenforgalmi feladatok jelentkezésével ugyancsak számolni kell.

## A SZERVEZÉS

A 30/1970. (VIII. 21.) sz. Korm. rendelet előírja, hogy az 5 ha feletti erdőterülettel rendelkező termelőszövetkezetek szakképzett erdőszeti irányítót kötelesek alkalmazni. Ha a szövetkezetek önálló erdő- és fafeldolgozó ágazatot nem tudnak kialakítani, úgy általában többen alkalmaznak egy-egy szakembert. Kiegészítő megoldásként állami erdőszetek is végeznek szakirányítást, de ez az irányítási mód az önálló szövetkezeti erdőgazdálkodási egységek kialakítását nem segíti elő. Az önálló ágazati szervezettség a legmegfelelőbb irányítási mód a szövetkezeti szektorban, ilyenkor önálló erdőszeti vezető alkalmazása is lehetővé válik.

Önálló ágazatnak minimálisan egymillió forint termelési értéket kell felmutatnia, amely a helyi adottságok és lehetőségek kihasználásával is kifejleszt-

hető. Példaként egy ráckevei termelőszövetkezet erdő- és fafeldolgozó ágazatának éves tervszámait ismerteti a táblázat:

**Tervezett erdészeti munkák**

megnevezése	volumene	termelési értéke	forrás
Fakitermelés . . . .	1860 m <sup>3</sup>	466 eFt	árbevétel
Fafeldolgozás . . . .	4000 gépóra	771 eFt	árbevétel
Erdőtelepítés. . . . .	18 ha	180 eFt	célsop. ber.
Erdőfelújítás . . . .	6 ha	60 eFt	áll. tám. + alapelhasználás
Összesen. . . . .		1477 eFt	

Az ágazat kialakítása jelentősebb beruházást nem igényelt, mivel a fakitermelési lehetőség adott volt, a fafeldolgozás két karbantartó szalagfűrésznek a termelésbe való bevonásából ered, az erdőtelepítés ártéri, bizonytalan művelésű területek beerdősítését jelenti, míg az erdőfelújítással a szövetkezet felújítási hátralékát kívánja felszámolni, ugyanakkor jelentős — mintegy 20%-os nyereségtervvel dolgozó — ágazattal bővítette a szövetkezet a tevékenységi körét.

Az erdőgazdálkodás országos szintű fejlesztésén kívül a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás másik érdeme, hogy az erdész társadalom hármás rétegződésén (erdészek, erdészeti, gazdaságiak) létrehozta a „menedzser” típusú erdészeti szakvezetők rétegét. A szövetkezeti gazdálkodás demokratizmusa az egyes gazdálkodó egységek önállósága az ott dolgozókat is teljesen önálló munkára készíteti, melynek alapelve a nyereséges gazdálkodás, illetve a volumen állandó növelése. A tervezés, szervezés, a végrehajtás irányítása egy kézben összpontosul, mely sok előnyt jelent, hiszen minden kérdés egy személyben rendeződik le, nehézséget jelent viszont a központi segítség hiánya az anyagellátás, a gépítés, az értékesítés, valamint a szakmai továbbképzés területén.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek jelentős feladatai vannak ezen a gazdálkodási területen, különösen a fentiekben vázolt problémák megoldása terén. A rendszeres szakmai összejöveteleken lehetőség nyílik a megfelelő tájékozottság megszerzésére, melyek mind a távlati, mind pedig a napi problémák megoldásában segítséget nyújtanak.

Az erdész társadalomnak napjainkban talán legfontosabb feladata, hogy a termelőszövetkezeti gazdálkodás területén az erdészeti és fafeldolgozási lehetőségeket felismerje, feltárja és ezzel a népgazdasági termelés, a nemzeti vagyon növelését a maga szakterületén elősegítse.

### **A „MENEDZSER ERDÉSZ”**

Az önálló termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás optimális termelési értékének felvázolása után szeretnék még egyszer visszatérni a „menedzser” szó használatához.

Annál is inkább szükségesnek tartom ezt, mert az olvasónak, az erdész-szakembernek nyilván igen idegenül hangzik ez a szó, sőt esetenként a szó kicsengetése sem — hagyományai és régi értelmű használata miatt — a legmegnyugtatóbb.

A termelőszövetkezeteknél az erdész szakember egy teljes ágazat minden fázisát (csemetetermeléstől a faeladásig) egyedül végzi, irányítja, nincs felette

szakmai felsőbbség, sok magas kvalitású vezető (műszaki vezető, erdészetvezető, gazdasági főelőadók, osztályvezetők stb.), aki munkájában segít, utasítást ad, vezet. Tulajdonképpen a kapa megszerzésétől a munkák szakmai tervének elkészítéséig mindent egy személyben végez. Sőt ezen felül a termelőszövetkezet vezetőit, más szakterület (mezőgazdaság stb.) szakembereit is meggyőzi az erdőgazdálkodás fontosságáról, szakmai irányvonalának helyességéről, a fontos tennivalókról. A rendelkezésre bocsátott brigádokban pedig művezetői szintig eligazítja az egyszerű dolgozókat is, hogy az adott munkát (favágás, ültetés, gépkezelés stb.) miként kell pontosan elvégezni. Több szövetkezet esetén ezen felül még egyik helyről a másikra sietve ad tanácsot, utasítást, szervez, fáradozik.

Határozottan kell állítani, hogy ez a tevékenység több mint szakmai irányítás, ez több mint egy adott beosztás (pl. kerületvezető erdészi) feladatainak elvégzése. Valóban menedzseri formában, stílusban törődik az ágazattal.

Lehet, hogy első hallásra furcsának tűnik a szó, de tapasztalataink szerint ez fedi legjobban a végzett munka módszerét, a munka igazi lényegét. A szó — „menedzser erdész” — egyszer talán elterjed az erdészeti szóhasználatban. Nem tagadjuk, hogy a „szakmai vezető” szebben hangzó megjelölés, kicsengése a fülnek jobb, de az élet felvetette problémát érzésünk szerint pontosabban fedi a javasolt megjelölés.

Természetesen ez az apró elméleti okoskodás nem befolyásolja a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás lényegét.

KISS GYULA

634.0.924

## ERDŐGAZDÁLKODÁS A CSONGRÁD MEGYEI TERMELŐSZÖVETKEZETEK BEN

A Csongrád megyei mezőgazdasági termelőszövetkezetek és szakszövetkezetek kezelésében levő erdők üzemtervezése 1967-ben kezdődött el és 1968-ban fejeződött be. Az üzemtervi adatokat 1968. év végére aktualizálva és kiegészítve a következő kép alakult ki.

A termelőszövetkezetek kezelésében levő üzemtervezett erdők összes területe 2938 ha, a nem üzemtervezett erdőké 184 ha, a mezőgazdasági cellulóznárasok területe pedig 325 ha. Csongrád megyében tehát az összes szövetkezeti erdők területe 1968. év végén 3447 ha, amely a megye összes erdőterületének 15<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-a. Ezen túlmenően a termelőszövetkezetek kezelésében van még további 1033 ha erdőfolt, facsoport, fasor is.

Az erdő és cellulóznáyar állományok korosztály szerinti megoszlása 1968. év végén:

	1—10 év	11—20 év	21—30 év	30 éven felül	Összesen
ha	1792	1185	236	97	3310
%	54	36	7	3	100